

4º *Ratione.* Natura humana per peccatum fuit quidem vitiata, non vero omnino corrupta : ergo per virtutem sibi derelictam aliquid sibi proportionatum in ordine morali facere potest : ergo.

Dices : S. Joan. xv, 5 : *Sine me nihil potestis facere :* ergo nullum bonum opus fieri potest sine gratia.

R. Distinguo ant. Sine me nihil potestis facere in ordine ad vitam æternam, de qua agitur in textu, *conc.*; omnia opera sine auxilio supernaturali facta, etiam in ordine naturali, sunt mala, *nego ant.* Solutio patet ex dictis.

§ V. — Quodnam bonum opus homo sine gratia facere possit.

Non agitur de præceptis Dei supernaturalibus, nec de præceptis naturalibus, in quantum ad finem supernaturalem diriguntur; certum est enim in utroque casu gratiam necessariam esse. Quæstio est igitur quænam præcepta naturalia impleri possint sine gratia.

Notandum est nos modo probavisse hominem aliquod opus bonum morale sine gratia facere posse.

PROPOSITIO.

Homo solis naturæ viribus omnia legis naturalis præcepta implere non potest, sed quedam tantum faciliora.

Prob. Scriptura sacra, conciliis, S. Aug. et ratione.

1º *Scriptura sacra.* Sap. viii, 21 : *Ut scivi quoniam aliter non possem esse continens, nisi Deus det..., adii Dominum :* continentia est præceptum naturale : atqui tamen auctor sacer pronuntiat illam donum Dei esse.

2º *Conciliis.* Concilium Milevitani, can. 5, damnat Pelagianos dicentes quod « si gratia non daretur, non » quidem facile, sed tamen possemus etiam sine illa im- plere divina mandata : ibi agitur de præceptis Decalogi quæ naturalia sunt. Idem habetur in aliis conciliis, ut Diospolitano, Arausicano II, etc., adversus Pelagianos

celebratis. Aliunde probavimus aliquod bonum opus morale fieri posse sine gratia. Ergo.

3º *S. Aug.* Sic enim se habet, Serm. 248 : « Hæc de- » cem præcepta nemo implet viribus suis, nisi adjuvetur » gratia Dei. »

4º *Ratione.* Homo lapsus non potest propriis viribus adimplere opus præstantissimum quod vix implere potuisset homo sanus : atqui observatio totius legis naturalis est opus præstantissimum quod vix implere potuisset homo sanus, cum in eo constituta fuisset perfectio : ergo.

Dices : Lex dicitur naturalis quia vires naturæ non superat : ergo præcepta ejus sine gratia impleri possunt.

R. Dist. ant. Lex dicitur naturalis quia vires naturæ sanæ non superat, *transeat* ; quia vires naturæ lapsæ non superat, *nego ant.* Etenim homo lapsus eadem non potest quæ potuisset in natura integra. Ergo.

Diximus *transeat* ; lex enim non præcise dicitur naturalis quia vires naturæ non superat : sed quia præcepta ejus in natura rerum deprehenduntur fundata, ut talia rationi nostræ plus minusve innescunt, in conscientia reperiuntur inscripta, et in hoc a lege positiva distinguitur.

Inst. Deus non jubet impossibilia : atqui juberet impossibilia si præcepta legis naturalis sine gratia impleri non possent : ergo.

R. Nego min. Nam Deus gratiam necessariam non de- negat. Ergo.

Hinc 1º homo solis naturæ viribus Deum amore perfecto, etiam naturali, diligere non potest, sed tantum imperfecto, ut S. Th. I 2, quæst. 109, art. 8, in conclu- sione docet, dicens : « Homo in statu naturæ integræ non » indigebat dono gratiæ superadditæ naturalibus bonis, » ad diligendum Deum naturaliter super omnia... sed » in statu naturæ corruptæ, indiget homo etiam ad hoc » auxilio gratiæ naturam sanantis. »

Hinc 2º homo solis naturæ viribus omnes tentationes vitare non potest, alioquin omnia præcepta saltem legis naturalis observare posset. Unde in lib. Sap. viii, 21, Sa-

piens ait : *Ut scivi quoniam aliter non possem esse continens nisi Deus det, adii Dominum; et Christus apud Matth. xxvi, 41 : Vigilate et orate ut non intretis in temptationem.*

Hinc 3º homo solis naturae viribus vitare non potest omnia peccata mortalia; nam tunc omnia legis naturalis præcepta, saltem gravia, cunctasque graves tentationes vincere posset : at contrarium est demonstratum.

Hinc 4º homo solis naturae viribus potest, ex dictis, quædam legis naturae præcepta observare, et nonnullas tentationes saltem leves superare : ergo quædam vitare potest peccata.

ARTICULUS TERTIUS.

DE NECESSITATE GRATIAE AD PERSEVERANDUM.

Duplici modo intelligi potest perseverantia justi in gratia, scilicet : 1º eo sensu quod nec venialiter peccet; 2º eo sensu quod gratiam sanctificantem per peccatum mortale nunquam amittat, in gratia sanctificante decebat et salvus fiat : quæstio igitur est an, præter gratiam sanctificantem, specialis requiratur gratia actualis, 1º ad vitanda peccata venialia, 2º ad vitanda peccata mortalia, et 3º ad perseverantiam finalem.

§ I. — An specialis necessaria sit gratia ad vitanda peccata venialia.

Pelagiani, necessitatem gratiae ad bonum faciendum negantes, tenebant *a fortiori* hominem justum consuetis gratiae auxiliis omnia peccata vitare posse : catholici vero fatentur omnia peccata venialia, etiam collective sumpta, ex speciali gratiae privilegio vitari posse, *quemadmodum de B. Virgine tenet Ecclesia*; hocque negari non potest, quia nihil impossibile est Deo : tenent insuper cuncta peccata venialia, seorsim sumpta, consuetis gratiae auxiliis a justo devitari posse, quia Deus omnibus præcipit ea devitare, et tamen impossibilia non jubet. Restat igitur quæstio de peccatis venialibus collective sumptis, se-

cluso speciali privilegio de quo supra, pro qua solvenda sit

PROPOSITIO.

Homo, consuetis gratiae auxiliis adjutus, omnia peccata venialia per diuturnum tempus vitare non potest.

Hæc propositio est de fide. *Prob.* insuper Scriptura sacra, testimonio S. Aug. et ratione.

1º *Est de fide*, saltem si intelligatur de tota vita nostra, ut pote definita in conc. Trident., sess. 6, can. 23 : « Si quis hominem semel justificatum dixerit amplius » peccare non posse... aut contra, posse in tota vita pec- » cata omnia etiam venialia vitare, nisi ex speciali Dei » privilegio, quemadmodum de B. Virgine tenet Eccle- » sia; anathema sit. »

Notandum sanctum concilium non definire nos in ab-soluta versari impossibilitate omnia peccata venialia, etiam seorsim sumpta, vitandi, sed loqui de impotencia morali circa ea collective sumpta per totam vitam, vel, ut inferunt theologi, per longum tempus, et enuntiare factum ex debilitate nostra proveniens.

2º *Prob.* Scriptura sacra. *Eccles. vii, 21 : Non est homo justus in terra qui faciat bonum et non peccet*; S. Jacob. ii, 2 : *In multis offendimus omnes*. S. Apostolus hic non loquitur de peccatis mortalibus in quæ non omnes ita frequenter labuntur. Ergo 2º.

3º *Testimonio S. Aug.* sic habentis in Opere imperfecto contra Julianum, lib. 1, cap. 101 : « Nunc ergo non solum » potest peccare post baptismum, veram etiam quia et » bene reluctans concupiscentiae carnis, aliquando ab ea » trahitur ad consencionem, et quamvis venialia, tamen » aliqua peccata committit, habet cur semper hic dicat : » *Dimitte nobis debita nostra*, etc. » (t. x, col. 933). Ergo.

4º *Ratione*. Ad vitanda omnia peccata venialia per diuturnum tempus, necesse foret ut omnes superaren-tur tentationes, omni ex parte vincerentur superbia, evana gloria, impatientia, gulæ appetitus, sensuum eva-

gatio, negligentia in officiis, tepor in oratione et in servitio Dei, etc.; atqui homo, nisi specialissima adjuvetur gratia, tanti et tam diuturni conatus non est capax. Ita S. Th. 1 2, quæst. 109, art. 8 in conclusione. Ergo 4°, etc.; aliunde, etc. Ergo.

Dices 1°: I Joan. III, 9: Omnis qui natus est ex Deo peccatum non facit. Ergo, etc.

R. Dist. textum. Peccatum mortale non facit, remansens justus, *conc.*; peccatum veniale, *nego*. Hunc esse sensum Apostoli patet ex contextu, et sic interpretatur Estius.

Dices 2°: Singula peccata venialia seorsim sumpta possunt vitari: ergo et collective.

R. Nego conseq. Nam major requiritur virtus ad resistendum collectioni tentationum, imo ad resistendum multis successive, quam ad vincendam unam seorsim sumptam: ergo non mirum si speciali indigeamus auxilio ad diu resistendum, quamvis auxilio communi unamquamque tentationem superare possimus. Responsio lucidior fiet exemplo. Miles robustus nullum timebit hostem singularem; sed adversus multos etiam successive dimicare formidaret, atque infallibiliter vinceretur: ergo *a pari*, etc.

Inst. 1°. Repugnat dari peccatum necessarium: at si omnia peccata venialia vitari nequeunt, datur peccatum necessarium: ergo.

R. Nego min. Nullus de facto omnia vitabit peccata venialia, nisi speciali adjuvetur gratia: at minime inde sequitur aliquod peccatum esse realiter necessarium.

Inst. 2°. Qui consuetis gratiae auxiliis utendo, priora vitat peccata venialia, novas obtinet gratias quibus sequentia vitare potest: ergo omnia peccata vitare posset.

R. Nego conseq. Quamvis enim homo, gratiis bene utendo, alias obtineat et majorem habeat facilitatem peccata venialia vitandi, eaque omnia singulatim vitare possit, certum est illum, ut pote infirmum, mobilem, inconstantem, in sensibilia proclivem, multitudine et varietate temptationum obrutum, diu non perseveraturum

sine ullo peccato veniali, saltem ex perturbatione vel ex fragilitate commisso: talis est quippe tristis conditio nostra. Unde semper vigilare et orare debemus, ne peccemus, et semper dicere Deo: *Dimitte nobis debita nostra;* vel cum Apostolo: *Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est,* Joan. I, 8.

§ II.—An gratia actualis necessaria sit ad vitanda peccata mortalia.

Non præcise hic queritur an specialis necessaria sit gratia ad perseverandum in justitia usque in finem: de hac quæstione in paragrapto sequenti agemus; sed quæstio est an, præter gratiam habitualem, homo justus auxilio actuali indigeat ad devitanda singula peccata mortalia, seu ad observanda Dei mandata. Negat P. Thomassin, vir aliunde eruditus valde et commendabilis: contendit gratiam habitualem fieri activam, viresque ad faciendum bonum supernaturale sufficientes homini justo conferre.

PROPOSITIO.

Homo justus, præter gratiam sanctificantem, actuali indiget auxilio ad observanda Dei mandata, ac consequenter ad vitanda peccata mortalia.

Prob. Testimonio S. Aug. et consensu theologorum.
 1° *Testimonio S. Aug.* Sic enim habet, lib. de Natura et Gratia, cap. 26: « Sic mala nostra non ad hoc solum » supernus Medicus sanat, ut illa jam non sint, sed ut » de cætero recte ambulare possimus; quod quidem etiam » sani non nisi illo adjuvante poterimus; » quod confirmit exemplo oculi corporis qui, licet « plenissime sanus, nisi candore lucis adjutus, non potest cernere: » sic homo etiam plenissime justificatus, nisi aeterna » luce justitiae divinitus adjuvetur, recte non potest vivere. » Ergo 1°.

2° *Consensu omnium theologorum*, post S. Thomam qui

hanc doctrinam expresse tradit in 12, q. 109, art. 9.

Insuper hæc propositio aperte sequitur ex iis quæ diximus de necessitate gratiæ ad omne opus bonum supernaturale agendum, et ad implenda omnia legis naturalis præcepta, etiam pro homine justo; imo et pro Adamo in statu justitiae originalis. Auxilium enim cuius necessitatem probavimus evidenter exhibetur in textibus citatis ut gratia actualis, a gratia sanctificante distincta.

§ III. — De necessitate gratiæ ad perseverantiam finalem.

Sub duplici respectu considerari potest perseverantia, ut passiva, scilicet, et ut activa: ut passiva, si cooperacionem hominis non requirat; v. g., si infans post baptismum, vel adultus statim post justificationem decedat: ut activa autem, ubi cooperatio hominis requiritur.

Semipelagiani fatebantur perseverantiam sub priori respectu spectatam, esse donum Dei speciale, quia solius est Dei efficere ut quis ante justificationem non moriatur, et post adeptam justificationem, ante usum rationis vel ante peccatum decedat, juxta Sapientiæ, iv, 11, verba: *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus aut ne fictio deciperet animam illius.*

Quæstio est igitur an specialis requiratur gratia, ut homo justificatus in justitia active perseverare possit, et de facto perseveret usque in finem. Negabant Semipelagiani, asserentes gratias consuetas sufficienes dare vires justo ad perseverandum usque in finem.

Catholici vero docent, præter gratias consuetas, speciale requiri donum Dei gratuitum, ut homo justificatus omnes vincat tentationes, cuncta devitet mortalia peccata et in justitia perseveret usque ad finem. Hoc autem donum, de quo disputant theologi, nobis videtur, ex textibus afferendis, præsertim ex verbis S. Cœlestini, esse præparatio gratiarum efficacium quibus constituitur in statu justitiae et in eo servatur; non est idem pro omnibus, v. g., pro iis qui perseverant diu in justitia sine

lapsu, et pro iis qui, a lapsibus resurgentibus, in sanctitate moriuntur. Per gratias efficaces hic, ut in aliis locis, intelligimus eas quæ suum obtinent effectum, et de modo quo id fit ab omnique circa earum naturam systemate abstrahimus.

PROPOSITIO.

Ad perseverandum active usque in finem, præter gratiam habitualem, specialis requiritur gratia.

Prob. Illa propositio admittenda est quæ est de fide, probatur SS. Patribus et ratione: atqui propositio nostra, etc.

1º *Est de fide.* Conc. Trid., sess. 6, can. 22: « Si quis dixerit justificatum, vel sine speciali auxilio Dei, in accepta justitia perseverare posse, vel cum eo non posse; » anathema sit. »

Sic pariter definierat Cœlestinus papa, Epist. ad Galliarum episcopos, ad calcem, t. x S. Aug. p. 132, dicens « neminem etiam baptismatis gratia renovatum, idoneum esse ad superandas diaboli insidias et vincendas carnis concupiscentias, nisi per quotidianum adjutorium Dei perseverantiam bona conversationis accèperit. »

2º *Prob. ex SS. Patribus.* S. Aug., lib. de Corrept. et Grat., cap. 6: « Negare non possumus etiam perseverantiam in bono proficiente usque in finem, magnum esse Dei munus; nec esse nisi ab illo de quo scriptum est: *Omne datum optimum et omne donum perfectum, etc.* » Idem S. Doctor librum integrum de Dono perseverantiæ scripsit; cæteri Patres ipsi consentiunt. Ergo 2º.

3º *Ratione.* Illa gratia dicitur specialis quæ non omnibus, sed aliquibus duntaxat conceditur: atqui gratia perseverantiæ finalis non omnibus, sed solis prædestinatis conceditur: ergo 3º.

Unde gratia sufficiens ad perseverandum datur omnibus, ideoque dici potest ordinaria; gratia efficax per-

severantiae solis conceditur electis ; idcirco vocatur specialis. *De his infra fusius dicemus.*

Dices 1º : Si perseverantia sit speciale donum Dei omnino gratuitum et efficax, qui non perseverant, donum istud non habent : ergo non culpandi sunt.

R. Nego conseq. Illi enim merito culpantur qui potuerint perseverare et non perseverarunt : atqui omnes justi possunt perseverare ; bene utendo enim gratiis consuetis, donum perseverantiae finalis obtinerent, quod sic docet conc. Trid., sess. 6, cap. 13 : « Deus enim, nisi » ipsi illius gratiae defuerint, sicut coepit opus bonum, » ita perficiet, operans velle et perficere. » Ergo.

Dices 2º : Si perseverantia sit donum Dei gratuitum, vana est sollicitudo pro salute, vanus labor, vana corruptio, etc. Ergo.

R. Nego ant. Licet enim dona Dei sint gratuita, juxta quasdam sapientiae regulas conceduntur : precibus ac bonis operibus de congruo obtineri, sicut et malis actibus ac gratiarum abusu repellendi possunt. Ergo, etc.

CAPUT QUARTUM.

DE VARIIS GRATIAE SPECIEBUS.

Sufficienter jam diximus de gratia actuali et de gratia habituali : præcipue nunc tractandum est de gratia sufficienti et de gratia efficaci, ad quas cæteræ species seu divisiones referuntur.

ARTICULUS PRIMUS.

DE GRATIA SUFFICIENTI.

Gratia sufficientea est quæ veram et expeditam dat potestatem agendi, licet effectus non sequatur. Duplici modo gratia potest esse sufficientia, scilicet proxime et re-

mote. Gratia est proxime sufficientia quando dat immediate potestatem aliquid faciendi, v. g., tentationem urgente vincendi. Est vero remote sufficientia si dat tantum media obtainendi potestatem expeditam aliquid faciendi : talis est gratia orationis, qua bene utendo, potestatem vincendi temptationem obtainere valemus.

Dicemus 1º de existentia gratiae sufficientis, et 2º de illius distributione.

§ 1. — De existentia gratiae sufficientis.

Lutherus, Calvinus, Jansenius et Quesnel, contendentes, ut vidimus in parte historica, omnem gratiam effectum suum necessario consequi, gratiam sufficientem rejecerunt : imo Jansenius eam suggillat, « veluti mons- » trum quoddam singulare gratiae, solummodo peccatis » faciendis majorique damnationi accersenda serviens, » lib. 3 de Gratia Salv., cap. 3. Admittit tamen gratias parvas quæ simul cum concupiscentia dominante existunt, et sunt velut reliquiae delectationis cœlestis : eas vocat sufficientes, quia in aliis circumstantiis, si nempe debilior esset delectatio carnalis, sufficerent.

PROPOSITIO.

In praesenti rerum statu datur gratia sufficientia, etiam relative ad praesentes circumstantias.

Prob. Scriptura sacra, conciliis, auctoritate summorum Pontificum, SS. Patribus et ratione.

1º Scriptura sacra. Prov. 1, 24 : *Vocavi, et renuisti ; extendi manum meam, et non fuit qui aspiceret. Desperasti omne consilium meum, et increpationes meas neglexisti. Ego quoque in interitu vestro ridebo et subsannabo.*

Isai. v, 3 : Viri Juda, judicate inter me et vineam meam. Quid est quod debui ultra facere vineæ meæ, et non feci ei ? An quod exspectavi ut faceret uvas, et fecit labruscas ? ¶ 7 : *Vinea enim Domini exercituum domus Israel est.*